

Міністерство освіти і науки України

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

ІНСТРУМЕНТАРІЙ ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Загальна інформація

Компонент освітньої програми	Вибірковий
Кількість кредитів ECTS	3
Мова навчання	Українська
Ступінь вищої освіти	<i>(тільки для нормативних ОК)</i>
Галузь знань	<i>(тільки для нормативних ОК)</i>
Спеціальність	<i>(тільки для нормативних ОК)</i>
Освітньо-професійна програма	<i>(тільки для нормативних ОК)</i>

Мета навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Інструментарій історико-педагогічних досліджень» є формування у здобувачів, дослідників історії педагогічної думки та освіти, компетентностей щодо теорії та практики організації історико-педагогічних досліджень.

Передумови вивчення дисципліни

Для результативного опанування знаннями, вміннями, навичками при вивченні даної дисципліни аспірант повинен мати базові знання з «Педагогіки», «Історії педагогіки», «Методології та організації наукових досліджень».

Зміст дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади історико-педагогічних досліджень

Тема 1. Загальна характеристика досліджень з історії педагогіки

Історія педагогіки як наука. Вибір теми дослідження. Актуальність та ступінь розробки теми дослідження. Історико-педагогічна рефлексія як спосіб реконструкції знань з історії педагогічної науки та освіти.

Тема 2. Методологічні засади історико-педагогічного дослідження

Методологія історико-педагогічних досліджень. Її рівні: філософський (загальнонауковий); конкретно-науковий; технологічний (прикладний). Мета

і завдання історико-педагогічного дослідження. Об'єкт і предмет історико-педагогічного дослідження. Категорійно-понятійний апарат історико-педагогічного дослідження. Хронологічні межі дослідження. Територіальні межі дослідження. Принципи історико-педагогічних досліджень. Сучасні наукові підходи в історико-педагогічних дослідженнях.

Тема 3. Історіографія та джерельна база дослідження

Сутність історіографії історико-педагогічної науки. Зв'язки між розвитком історії педагогіки, педагогіки та історії культури України, української історичної науки в цілому. Основні підходи до систематизації, класифікації та диференціації історико-педагогічної літератури при проведенні історіографічного аналізу. Основні тенденції в історіографічному висвітленні педагогічної думки, історії школи та освіти, педагогічних персоналій як провідних напрямів історії педагогіки. Прийоми пошуку, виявлення, пізнання, аналізу й використання історико-педагогічних джерел. Достовірність і точність історичних джерел, методів обробки і аналізу відомостей, які вони містять.

Змістовий модуль 2. Організація історико-педагогічних досліджень

Тема 4. Методи історико-педагогічних досліджень

Загальнонаукові методи (аналіз, синтез, узагальнення, порівняння, моделювання). Історико-структурний метод. Конструктивно-генетичний метод. Історико-компаративістський або порівняльно-зіставний метод. Наративний метод. Парадигмальний метод. Герменевтичний метод. Особливості роботи з архівними джерелами.

Тема 5. Обробка та оформлення результатів дослідження

Форми узагальнення результатів дослідження. Написання тез доповідей, наукових статей, дисертацій.

Вимоги до оформлення наукових праць. Цитування у тексті наукової праці. Види посилань на використані наукові джерела. Вимоги до оформлення списку різних видів використаних джерел. Запобігання академічному плагіату.

Вимоги до дисертацій з історії педагогіки.

Форми та методи навчання

Форми та методи навчання – у процесі проведення навчальних занять (лекційних і практичних) передбачено застосовувати такі методи:

- пояснювально-ілюстративний;
- проблемний;
- проблемно-пошуковий;
- дослідницький;
- інтерактивні методи навчання.

Контроль навчальних досягнень

Форми та методи оцінювання:

Поточний контроль – усне і письмове опитування; індивідуальні завдання; доповіді; презентації виконаних завдань.

Підсумковий контроль – залік.

Критерії оцінювання навчальних досягнень:

а) робота на практичному занятті

Усна відповідь на практичному занятті	до 5 балів
Активність (доповнення, запитання)	1 – 2 бали
Доповідь	до 5 балів
Письмова робота	до 9 балів
Творча робота	до 9 балів

б) самостійна робота

до 7 балів

Робота на практичному занятті оцінюється за такими критеріями: 5 балів – аспірант у повному обсязі опрацював програмовий матеріал, має глибокі та міцні знання, упевнено оперує набутими знаннями, робить аргументовані висновки; 4 балів – аспірант вільно володіє навчальним матеріалом, може узагальнювати та застосовувати набуті знання, відповідь містить незначні неточності; 3 бали – аспірант може відтворити основні положення програмового матеріалу, його відповідь неповна; 1 – 2 бали – відповідь неповна, містить багато неточностей, головний зміст питання не розкрито, аспірант має лише приблизне уявлення про питання, що розглядається на занятті.

Орієнтовний розподіл балів за видами робіт:

- 42 % – самостійна робота;
- 40 % – усні опитування і робота на практичних заняттях;
- 9 % – творча робота;
- 9 % – письмова робота.

Політика курсу

Учасники освітнього процесу керуються нормативними документами та відповідними Положеннями, затвердженими в НУЧК.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Роботи (проекти, презентації, есе, реферати, тести тощо), які виконуються із порушенням встановлених викладачем термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від

максимально можливої кількості балів за даний вид діяльності). Перескладання пропущених занять або завдань самостійної роботи відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, працевлаштування тощо). Відвідування аудиторних занять є бажаним. Теми пропущених занять аспірант опрацьовує самостійно.

Політика щодо академічної доброчесності. Аспіранти керуються нормами «Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти в національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка» (Інтернет-ресурс: <https://drive.google.com/file/d/1kpvtbTTnlgy2Tz29iNvgwlMe84tMAkRg/view>). У процесі навчання забороняються академічний плагіат, фабрикація та фальсифікація результатів, списування (при написанні контрольної роботи та складанні іспиту), хабарництво.

Політика щодо викладання. Викладання навчальної дисципліни відбувається на засадах студентоцентризму, антропоцентризму, гуманізму, поваги до соціокультурного плюралізму.

Аспірант має право:

- вільно висловлювати свої думки усно або письмово, аргументуючи їх знаннями провідних засад наукових досліджень і педагогіки тощо;
- вносити пропозиції щодо формування та реалізації власної освітньої траєкторії; активізації власної самостійної пізнавальної діяльності, форм і методів проведення аудиторних занять;
- відпрацьовувати пропущені заняття в установленому порядку;
- отримати індивідуальні консультації у викладача.

Аспірант зобов'язаний:

- брати активну участь у роботі під час аудиторних занять, не запізнюватися на заняття (виняток можуть становити запізнення з поважних причин), дотримуватися правил суспільної поведінки, поважати думки та права інших аспірантів і викладача;
- виконувати завдання, визначені для практичних занять і самостійної роботи;
- набрати під час вивчення навчальної дисципліни мінімум 60 балів.

Матеріально-технічне забезпечення

Для організації освітнього процесу використовується комп'ютерна техніка, мультимедійні проектори та методичні матеріали.

Інформаційні ресурси

1. Воровка М. Джерельна база історико-педагогічного дослідження: поняття та специфіка. Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки. 2018. № 2 (16). С. 13–17. URL: <https://pedpsy.duan.edu.ua/images/PDF/2018/2/3.pdf>
2. Гупан Н. Українська історіографія історії педагогіки. Київ: «А.П.Н.», 2002. 232 с.

3. Плиско Є. Методологія історико-педагогічних досліджень. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2019. № 1. С. 179–187. URL: <https://journal.ldubgd.edu.ua/index.php/pedagog/article/view/1224/1181>
4. Сухомлинська О. Історико-педагогічне дослідження та його «околиці». *Шлях освіти*. 2005. № 4. С. 43–47. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/9021/1/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F%20%D0%9E.%20%D0%A1%D1%83%D1%85%D0%BE%D0%BC%D0%BB%D0%B8%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D1%97.pdf>
5. Сухомлинська О.В. Історико-педагогічний процес: нові підходи до загальних проблем. Київ: «А.П.Н.», 2003. 68 с.
6. Таможська І.В. Методолого-теоретичний інструментарій історико-педагогічних досліджень. *Інноваційна педагогіка*. 2021. Випуск 31. Т. 1. С. 33–37. URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2021/31/part_1/8.pdf

Інформація про викладача

Прізвище, ім'я, по батькові викладача	Янченко Тамара Василівна
Науковий ступінь, вчене звання, посада	Доктор педагогічних наук, професор, зав.кафедри педагогіки і методики викладання історії та суспільних дисциплін.
Комунікація	Кафедра: E-mail: tamyanchenko@gmail.com Телефон: +38-066-321-17-21
Посилання на дисципліну в системах дистанційного навчання	Zoom
Консультації	понеділок 13.00–14.20; вівторок 13.00–14.20 (114 кабінет; Zoom).